

Kétéltűek és hüllők előfordulása Fejér megyében

HÁMORI MÁRTA, PUKY MIKLÓS & SCHÁD PÉTER

ABSTRACT: (Amphibian and reptile mapping in Fejér county, Hungary). In 2001 the Toad Action Group (Varangy Akciócsoport Egyesület), the Hungarian affiliate of IUCN SSC Declining Amphibian Populations Task Force, started the National Herpetofauna Mapping Programme of Hungary with the primary goal of collecting data on would-be NATURA2000 sites in cooperation with the Hungarian Danube Research Station of the Institute of Ecology and Botany of the Hungarian Academy of Sciences. However, as previous data from only 34% of the country was available, it was also an objective to gather information from as many 10×10 km UTM squares as possible. Little was known of the herpetofauna of county Fejér, situated between Budapest and Lake Balaton, before the survey. The survey found twenty-two species, including species of thirteen amphibians and nine species of reptiles at 186 sites raising the number of investigated UTM squares from 6 to 54 in the 66 UTM square county considerably improving our knowledge on the distribution of the local herpetofauna.

KEYWORDS: amphibian, reptile, Hungary, mapping, distribution

Bevezetés

A kétéltűek és hüllők magyarországi elterjedésére vonatkozó ismereteink változatos képet mutatnak. Egyes területek, például a Bakony vagy a Mátra (elsősorban MARIÁN, 1988, illetve SOLTI & VARGA, 1981, 1984, 1988 és VARGA 1975, 1987 munkájának köszönhetően) faunája jól ismert, országos szinten azonban keveset tudunk az egyes fajok elterjedésének jellegzetességeiről. 2001-ben a Varangy Akciócsoport Egyesület az MTA ÖBKI Magyar Dunakutató Állomásának együttműködésével országos kétéltű és hüllő ponttérképezést indított, elsősorban a NATURA2000 hálózatban szereplő területek herpetofaunájának feltárására. Ennek eredményeképpen például harminc év után sikerült ismét a *Triturus carnifex* hazai előfordulását több lelőhelyen bizonyítani (TARTALLY et al. 2001, PUKY et al. in press), ami faunisztikai és természetvédelmi szempontból is fontos eredmény. Mivel korábban a természetvédelmi hatóságoknak – 10×10-es UTM négyzetekben kifejezve – csak az ország területének 34%-ára vonatkozóan voltak adataik, ezért a térképezés a természetvédelmi szempontból kiemelt területek vizsgálata mellett nagyszámú ismeretlen négyzetre is kiterjedt. A további, korábban feltáratlan irodalmi anyagok felkutatása, külső szakértők megbízása és az intenzív terepmunka következményeként 2001-ben 65%-ra (PUKY et al. 2001), 2003-ra pedig 90%-ra nőtt azoknak a négyzeteknek az aránya, amelyekből kétéltűek és hüllők előfordulását írták le.

Jelen dolgozat célja az intenzív adatgyűjtés Fejér megyére vonatkozó adatainak ismertetése, értékelése.

Mintavételi területek és módszerek

Fejér megyében 4 nagyobb vízgyűjtő terület található: a Sió vízgyűjtőjéhez tartozik a Csíkgát- és a Bozót-patak, a Sárvíz (Nádor-csatorna) vízgyűjtőjéhez a Gaja-patak, a Mór-Bodajki vízfolyás és a Malom-csatorna, a Velencei-tó vízgyűjtőjéhez a Császárvíz, a Rovákia, a Vereb-Pázmándi-vízfolyás és a Dinnyés-Kajtori-csatorna, míg a Szent-

László-patak és a Váli-víz közvetlenül a Dunába folyik. Valamennyi vízrendszert bejártuk, a mintavételi helyek kijelölése során fokozottan törekedtünk arra, hogy azokra a területekre is eljussunk, amelyekről korábban nem közltek adatok. Az egyes UTM négyzetekben elsősorban a vizes élőhelyeket, folyókat, csatornákat, kisebb és nagyobb állandó- és időszakos állóvizeket vizsgáltuk.

A kételtűek és hullók előfordulását nemzetközileg elfogadott módszerekkel, elsősorban vizuális megkereséssel, útfelméréssel és hang alapján történő azonosítás alapján regisztráltuk (GRIFFITHS & LANGTON 1998, HEYER et al. 1994, OLSON et al. 1997, PUKY 2001).

Eredmények

Jelen dolgozat az országos kételtű és hulló ponttérképezés során gyűjtött adatokat ismerteti, emellett a teljesség kedvéért a korábban gyűjtött adatokat is feltüntetjük. A lelőhelyek elnevezése a földrajzi névtár (FÖLDI et al. 1980) alapján történt. A lelőhely, település, UTM kód és a megfigyelés időpontja mellett az adatgyűjtők nevét rövidítve tüntetjük fel. A rövidítések magyarázatát az 1. táblázat adja meg.

Az adatokat fajok szerint csoportosítva, rendszertani sorrendben közöljük.

Triturus alpestris Laurenti, 1768 – **BT84**: Bakonycsernye, Rékas-hegy, 1977, Sz.T.

Triturus dobrogicus Kiritsescu, 1903 – **CT12**: Agárd, belterület, 2001, J.L. **CT04**: Csákvár, Csíkvarasai-rét, 2000, Sz.G.

Triturus vulgaris Linnaeus, 1758 – **BT85**: Mór, Nagytevel-halastó, 1973, W.T. **CT04**: Forráspuszta, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT12**: Dinnyés, Velencei-tó, 1996, Sz.G. **CT13**: Pákozd, Szűnyog-sziget, 2002, H.M. **CT14**: Csákvár, Csíkvarasai-rét, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT15**: Csákvár, Csíkvarasai-rét, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.

Bombina bombina Linnaeus, 1761 – **BS98**: Mezőkomárom, Sió, 2002, H.M. **BT84**: Mór, Móri-víz, 2002, H.M. **BT92**: Nádasdladány, Sárvíz, 2002, H.M.; Sárkeszi, Felsőtarjáni-árok, 2003, H.M.-Há.Z. **BT93**: Nádasdladány, Ladányi-rét, 2003, H.M.-Há.Z. **BT94**: Csurgói-tározó, Fehérvárcsurgó, 2003, H.M.-Há.Z.; Bodajk, belterület, 1999, P.M.; Bodajk, Móri-víz, 2003, H.M.-Há.Z. **CS18**: Rétszilás, Mezőföld, 2000, J.L.; Rétszilás, Rétszilasi-halastavak, 2003, H.M.-Há.Z. **CS19**: Rétszilás, Rétszilasi-halastavak, 1997, K.Zs.; Nagyhöröcsökpuszta, Sárvíz, 2003, H.M.-Há.Z.; Hatvánpuszta, Malom-csatorna, 2003, H.M.-Há.Z.; Sárhatvan, Malom-csatorna, 2003, H.M.-Há.Z.; Nagyhöröcsökpuszta, Malom-csatorna, 2003, H.M.-Há.Z. **CT00**: Soponya, Soponyai-halastó, 1991, M.J. **CT02**: Szabadbattyán, Malom-csatorna, 2002, H.M. **CT02**: Székesfehérvár, Sárret, 2002, H.M. **CT04**: Csákvár, Csíkvarasai-rét, 2000, Sz.G. **CT05**: Csákvár, Csíkvarasai-rét, 1998, Sz.G. **CT11**: Aba, Sárvíz, 2002, H.M.; Seregélyes, Mezőföld, 2002, H.M. **CT12**: Dinnyés, Velencei-tó, 2003, H.M.; Dinnyés, Dinnyési-fertő, 1996, Sz.G.; Dinnyés, Dinnyési-fertő, 1995, T.J.; Dinnyés, Dinnyési-kutatóház, 1998, M.P.; Dinnyés, Dinnyési-fertő, 2001, J.L.; Seregélyes, Mezőföld, 2002, H.M.; Dinnyés, Velencei-tó, 2003, H.M.-Há.Z. **CT13**: Pákozd, Velencei-hegység, 1996, Sz.G. **CT23**: Kápolnásnyék, Bágyom-ér, 2002, H.M.; Velence, Velencei-tó, 2002, H.M.

Pelobates fuscus Laurenti, 1768 – **CS09**: Lajoskomárom, belterület, 2001, P.M.-P.I. **CS19**: Rétszilás, Rétszilasi-halastavak, 1997, K.Zs. **CT04**: Forráspuszta, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT05**: Csákvár, Csíkvarasai-rét, 1998, Sz.G. **CT12**: Dinnyés, Dinnyési-fertő, 1996, Sz.G.; Seregélyes, Elzamajor, Dinnyési-fertő, 2003, H.M.-Há.Z. **CT13**: Lovasberény, Velencei-hegység, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT14**: Csákvár, Csíkvarasai-rét, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Lovasberény, belterület, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT15**: Csákvár, Csíkvarasai-rét, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT34**: Martonvásár, belterület, 2001, P.M.-J.Sz.

Bufo bufo Linnaeus, 1758 – **BT83**: Isztimér, Hétházpuszta, 1973, T.S.; Isztimér, Hétházpuszta, 1973, I.Gy.-Sz.T. **BT92**: Sárpenetele, Sárret, 2002, H.M.; Úrhida, Nádor-patak, 2002, H.M. **BT93**: Fehérvárcsurgó, Sárret, 2002, H.M.; Fehérvárcsurgó, Csurgói-tározó, 2002, H.M.; Sárkeresztos, Gaja, 2002, H.M. **BT94**: Fehérvárcsurgó, Csurgói-tározó, 2000, K.J. **CS19**: Rétszilás, Rétszilasi-halastavak, 1997, K.Zs. **CT00**: Káloz, Mezőföld, 2001, B.Gy. **CT01**: Sárkeresztúr, Mezőföld, 2001, B.Gy. **CT04**: Forráspuszta, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT05**: Forráspuszta, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT06**: Várgesztes, Vértes, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Várgesztes, Vértes, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT12**: Dinnyés, Velencei-tó, 2001, B.Gy.; Dinnyés, Dinnyés-Kajtori-csatorna, 2002, H.M.; Velence, Velencei-tó, 2001, B.Gy. **CT13**: Lovasberény, Velencei-hegység, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Lovasberény, Velencei-hegység, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Pákozd, Velencei-tó, 2001, B.Gy. **CT14**: Csákvár, Csíkvarasai-rét, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Lovasberény, belterület, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT15**: Csákvár, Csíkvarasai-rét, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT16**: Szár, belterület, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT20**: Nagylók, Nagylóki-halastavak, 2001, F.J. **CT21**: Sárosd, Mezőföld, 2001, B.Gy. **CT23**: Dinnyés, Dinnyési-kutatóház mellett, 1998, M.P. Vizuál. **CT26**: Bicske, belterület, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT35**: Etyek, Biai-csatorna, 2002, H.M. **CT41**: Adony, belterület, 2002, H.M.

Bufo viridis Laurenti, 1768 – **BT74**: Bakonycsernye, belterület, 2002, H.M. **BT81**: Balatonfőkajár, belterület, 2002, H.M. **BT84**: Balinka, belterület, 2002, H.M. **BT90**: Kisláng, Bozót-patak, 2001, H.M.; Lepsény, belterület, 2002, H.M.

BT91: Polgárdi, Sárvíz, 2001, H.M.; Polgárdi, belterület, 2002, H.M. **BT92:** Székesfehérvár, Gaja, 2002, H.M. **BT93:** Fehérvárcsurgó, belterület, 2002, H.M.; Moha, belterület, 2002, H.M.; Sárkeresztes, belterület, 2002, H.M.; Székesfehérvár, Gaja, 2002, H.M. **BT94:** Bodajk, belterület, 1999, P.M.; Csákberény, belterület, 2002, H.M. **BT95:** Pusztavám, belterület, 2002, H.M. **CS08:** Mezőszilas, belterület, 2002, H.M. **CS09:** Dég, Újtelep, 2001, P.M.-P.I.; Középbogárd, belterület, 2001, P.M.-P.I. **CS19:** Rétszilás, Rétszilási-halastavak, 1997, K.Zs.; Nagyhorcsökpuszta, belterület, 2003, H.M.-Há.Z. **CS28:** Alap, belterület, 2002, H.M.; Alsószentiván, belterület, 2002, H.M. **CT02:** Szabadbattyán, Sárvíz, 2001, H.M.; Székesfehérvár, belterület, 2002, H.M. **CT03:** Székesfehérvár, Gaja, 2002, H.M. **CT04:** Forráspuszta, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Gánt, belterület, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Zámoly, Zámolyi-medence, 2002, H.M.; Zámoly, belterület, 2002, H.M. **CT05:** Csákvár, Csákvársai-rét, 1998, Sz.G.; Csákvár, belterület, 2002, H.M.; Forráspuszta, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT10:** Sárkeresztúr, Dinnyés-Kajtori csatorna, 2001, H.M. **CT11:** Aba, Dinnyés-Kajtori csatorna, 2001, H.M.; Aba, Sárvíz, 2002, H.M. **CT12:** Agárd, belterület, 2002, H.M.; Dinnyés, Velencei-tó, 1996, Sz.G.; Dinnyés, Dinnyési-fertő, 2001, J.L.; Seregélyes, belterület, 2002, H.M.; Seregélyes-szőlőhegy, 62 út, 2003, H.M.-Há.Z. **CT13:** Lovasberény, Velencei-hegység, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Nadap, Velencei-hegység, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Pákozd, Velencei-hegység, 1996, Sz.G.; Pákozd, Velencei-tó, 2001, B.Gy.; Pátka, Pátkai-tározó, 2002, H.M.; Pátka, 811-es út 12,3 km, 2002, H.M.; Pákozd, belterület, 2003, H.M.-Há.Z. **CT14:** Lovasberény, belterület, 2002, H.M.; Vértesacsba, belterület, 2001, E.T. **CT15:** Alcsútdoboz, belterület, 2002, H.M. **CT16:** Szár, 100-as út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT20:** Nagylók, belterület, 2001, F.J. **CT21:** Sárosd, Mezőföld, 2001, B.Gy.; Szabadegyháza, belterület, 2003, H.M.-Há.Z.; Sárosd, belterület, 2003, H.M.-Há.Z. **CT23:** Kápolnásnyék, Velencei-tó, 2001, B.Gy.; Nadap, Velencei-hegység, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Sukoró, belterület, 2002, H.M.; Velence, Velencei-tó, 2001, B.Gy.; Velence, belterület, 2003, H.M.-Há.Z.; Sukoró, belterület, 2003, H.M.-Há.Z. **CT24:** Kajászó, 8111-es út 6 km, 2001, P.M.-J.Sz. **CT25:** Tabajd, belterület, 2001, P.M.-J.Sz. **CT30:** Nagyvenyim, belterület, 2003, H.M.-Há.Z.; Mezőföld, Mezőföld, 2003, H.M.-Há.Z. **CT31:** Perkáta, belterület, 2003, H.M.-Há.Z. **CT34:** Martonvásár, belterület, 2001, P.M.-J.Sz.

Hyla arborea Linnaeus, 1758 – **BS98:** Mezőkomárom, Sió part, 2001, P.M.-P.I. **BS99:** Kabókapuszta, Kabókapusztai-halastó, 2001, P.M.-P.I. **BT83:** Isztimér, Hétházpuszta, 1973, I.Gy. **BT91:** Polgárdi, Sárvíz, 2001, H.M. **BT93:** Moha, Gaja, 2003, H.M.-Há.Z.; Moha, Móri-víz, 2003, H.M.-Há.Z. **BT94:** Fehérvárcsurgó, Csurgói-tározó, 2003, H.M.-Há.Z. **CS18:** Rétszilás, Rétszilási-halastavak, 2003, H.M.-Há.Z.; Rétszilás, Mezőföld, 2000, J.L.; Sáregres, Mezőföld, 2001, B.Gy. **CS19:** Nagyhorcsökpuszta, Nagyhorcsökpusztai-horgasztó, 2003, H.M.-Há.Z.; Hatvanpuszta, Malom-csatorna, 2003, H.M.-Há.Z.; Sárhatvan, Malom-csatorna, 2003, H.M.-Há.Z.; Nagyhorcsökpuszta, Malom-csatorna, 2003, H.M.-Há.Z.; Rétszilás, Rétszilási-halastavak, 1997, K.Zs. **CS29:** Kislók, Mezőföld, 2003, H.M.-Há.Z. **CS39:** Kisszentmiklós, Mezőföld, 2003, H.M.-Há.Z. **CT00:** Soponya, Soponyai-horgasztó, 2003, H.M.-Há.Z.; Kálóz, Mezőföld, 2003, H.M.-Há.Z. **CT01:** Szabadbattyán, Sárvíz, 2002, H.M. **CT02:** Szabadbattyán, Sárvíz, 2001, H.M.; Székesfehérvár, Sóstó, 2002, H.M. **CT04:** Csákvár, Csákvársai-rét, 2000, Sz.G.; Forráspuszta, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Gánt, belterület, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT05:** Csákvár, Csákvársai-rét, 1996, Sz.G.; Csákvár, Csákvársai-rét, 1998, Sz.G.; Csákvár, belterület, 2001, H.O.A.; Forráspuszta, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT06:** Várgesztes, Vértes, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT12:** Dinnyés, Velencei-tó, 2003, H.M.-Há.Z.; Agárd, Velencei-tó, 2003, H.M.-Há.Z.; Börgönd, Dinnyési-fertő, 2003, H.M.-Há.Z.; Seregélyes-Elzamajor, Dinnyési-fertő, 2003, H.M.-Há.Z.; Agárd, belterület, 2001, J.L.; Dinnyés, Dinnyési-fertő, 1996, Sz.G.; Dinnyés, Dinnyési-halastavak, 1995, T.J. **CT13:** Pákozd, Velencei-tó, 2003, H.M.-Há.Z.; Lovasberény, Velencei-hegység, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Pákozd, Velencei-hegység, 1996, Sz.G.; Pákozd, Velencei-tó, 2001, B.Gy. **CT14:** Csákvár, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Csákvár, 8126-os út, 2000, H.B.; Lovasberény, belterület, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT15:** Csákvár, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT16:** Szár, 100-as út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT20:** Hantos, Mezőföld, 2003, H.M.-Há.Z.; Nagylók, Nagylóki-halastavak, 2001, F.J. **CT23:** Sukoró, Velencei-tó, 2003, H.M.-Há.Z.; Velence, Velencei-tó, 2001, B.Gy. **CT26:** Bicske, belterület, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT30:** Nagyvenyim, Mezőföld, 2003, H.M.-Há.Z.

Rana arvalis wolterstorffi Fejérváry, 1919 – **CT12:** Seregélyes, Elzamajor, Dinnyési-fertő, 2003, H.M.-Há.Z. **CS19:** Rétszilás, Rétszilási-halastavak, 1997, K.Zs.

Rana dalmatina Bonaparte, 1840 – **BS99:** Lajoskomárom, belterület, 2001, P.M.-P.I. **BT83:** Isztimér, Hétházpuszta, 1973, I.Gy. **BT92:** Sárpentele, Sárret, 2002, H.M.; Úrhida, Nádor-patak, 2002, H.M. **BT93:** Fehérvárcsurgó, Sárret, 2002, H.M. **BT94:** Bodajk, Gaja, 2002, H.M.; Fehérvárcsurgó, Csurgói-tározó, 1976, M.M. **BT95:** Pusztavám, Vértes, 2002, H.M. **CS09:** Dég, belterület, 2001, P.M.-P.I. **CS19:** Nagyhorcsökpuszta, Mezőföld, 2001, B.Gy.; Rétszilás, Rétszilási-halastavak, 1997, K.Zs. **CS27:** Vajta, Mezőföld, 1982, E.M. **CT00:** Kálóz, Mezőföld, 2001, B.Gy. **CT01:** Sárkeresztúr, Mezőföld, 2001, B.Gy. **CT04:** Forráspuszta, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Gánt, 8123-as út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT05:** Csákvár, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Csákvár, 8126-os út, 1998, Sz.G.; Csákvár, Vértes, 2002, H.M.; Forráspuszta, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Gánt, belterület, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT06:** Várgesztes, Vértes, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT12:** Dinnyés, Velencei-tó, 2001, B.Gy. **CT13:** Lovasberény, Velencei-hegység, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Pákozd, Velencei-tó, 1996, B.Gy. **CT14:** Csákvár, 8119-es út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Lovasberény, belterület, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT15:** Csákvár, 8126-os út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT16:** Bicske, 100-as út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz.; Szár, 100-as

út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT20**: Nagylók, Nagylóki-halastó, 2001, F.J. **CT21**: Sárosd, Mezőföld, 2001, B.Gy. **CT26**: Bicske, 100-as út, 2001, P.M.-S.V.-J.Sz. **CT36**: Herceghalom, 100-as út, 2000, P.M.-S.V.-J.Sz.

Rana lessonae Camerano, 1882 – **BT92**: Sárszentmihály, Pálmajori-horgásztavak, 2003, H.M.-Há.Z. **BT93**: Nádasdladány, Ladányi-rét, 2003, H.M.-Há.Z. **CS19**: Rétszilás, Rétszilasi-halastavak, 1997, K.Zs. **CT03**: Székesfehérvár, Palotavárosi-horgásztó, 2001, H.M.

Rana ridibunda Pallas, 1771 – **BT84**: Bakonycsernye, patak, 1976, L.M.-Sz.I.; Bakonycsernye, Dolosdi-ér, 1976, Sz.T.; Bakonycsernye, Nagyveleg-patak, 1976, I.Gy. **BT85**: Mór, Nagytevel-halastó, 1978, M.M.; Mór, Nagytevel-halastó, 1982, I.Gy. **BT94**: Fehérvárcsurgó, Csurgói-tározó, 1976, I.Gy.; Fehérvárcsurgó, Csurgói-tározó, 1976, Sz.T. **BT95**: Pusztavám, Vértes, 2002, H.M. **CS18**: Rétszilás, Mezőföld, 2000, J.L. **CS19**: Rétszilás, Rétszilasi-halastavak, 1997, K.Zs. **CT03**: Székesfehérvár, Palotavárosi-horgásztó, 2001, H.M. **CT41**: Adony, belterület, 2002, H.M.

Rana kl. **esculenta** L., 1758 – **BS98**: Mezőkomárom, Sió, 2001, P.M.-P.I.; Mezőkomárom, Sió, 2002, H.M., Magyarkeszi, Magyarkeszi-halastavak, 2001, P.M.-P.I. **BS99**: Enying, Csíkgáti-patak, 2002, H.M.; Kabókapusztá, Kabókapusztai-halastavak, 2001, P.M.-P.I. **BT80**: Lepsény, Csíkgáti-patak, 2002, H.M. **BT82**: Szigetpuszta, Sárvíz, 2001, H.M. **BT84**: Bakonycsernye, Gaja, 2002, H.M.; Balinka, Gaja, 2002, H.M.; Mór, Móri-víz, 2002, H.M.; Balinka, Gaja, 2003, H.M.-Há.Z.; Bakonycsernye, Gaja, 2003, H.M.-Há.Z.; Bakonycsernye, Nagyveleg-patak, 2003, H.M.-Há.Z. **BT90**: Kisláng, Bozót-patak, 2001, H.M. **BT91**: Polgárdi, Jenői-patak, 2001, P.M.-P.I.; Polgárdi, Sárvíz, 2001, H.M. **BT92**: Nádasdladány, Sárvíz, 2002, H.M.; Sárpenetele, Nádor-patak, 2001, H.M.; Székesfehérvár, Gaja, 2002, H.M.; Úrhida, Nádor-patak, 2002, H.M. **BT93**: Fehérvárcsurgó, Gaja, 2002, H.M.; Fehérvárcsurgó, Csurgói-tározó, 2002, H.M.; Kincsesbánya, Móri-árok, 2002, H.M.; Moha, Gaja, 2002, H.M.; Sárkeresztés, Gaja, 2002, H.M.; Székesfehérvár, Gaja, 2002, H.M.; Kincsesbánya, Kincsesbányai-bányató, 2003, H.M.-Há.Z.; Nádasdladány, Ladányi-rét, 2003, H.M.-Há.Z. **BT94**: Bodajk, Gaja, 2002, H.M.; Fehérvárcsurgó, Csurgói-tározó, 2001, K.J.; Bodajk, Móri-víz, 2003, H.M.-Há.Z.; Fehérvárcsurgó, Csurgói-tározó, 2003, H.M.-Há.Z.; Fehérvárcsurgó, Csurgói-tározó, 1979, I.Gy. **BT95**: Pusztavám, Által-ér, 2002, H.M.; Pusztavám, Vértes, 2002, H.M. **CS08**: Mezőszilas, Bozót-patak, 2002, H.M. **CS09**: Dég, Bozót-patak, 2001, P.M.-P.I.; Dég, Bozót-patak, 2002, P.M.-P.I. **CS18**: Sárbogárd, Örspusztá, 2002, H.M.; Rétszilás, Rétszilasi-horgásztavak, 2003, H.M.-Há.Z. **CS19**: Rétszilás, Rétszilasi-halastavak, 1997, K.Zs.; Sárbogárd, Mezőföld, 2002, H.M.; Hatvanpuszta, Malom-csatorna, 2003, H.M.-Há.Z.; Sárhatvan, Malom-csatorna, 2003, H.M.-Há.Z.; Nagyhörsökpuszta, Malom-csatorna, 2003, H.M.-Há.Z. **CS28**: Alap, Alap-Cecei-vízfolyás, 2002, H.M.; Alsószentiván, Mezőföld, 2002, H.M. **CS29**: Kislók, Mezőföld, 2003, H.M.-Há.Z. **CS38**: Előszállás, Mezőföld, 2002, H.M. **CS39**: Kisszentmiklós, Mezőföld, 2003, H.M.-Há.Z. **CS49**: Dunaföldvár, Mezőföld, 2002, H.M. **CT00**: Nagyláng, Malom-csatorna, 2002, H.M.; Soponya, Malom-csatorna, 2003, H.M.-Há.Z.; Soponya, Sárvíz, 2003, H.M.-Há.Z.; Kálóz, Malom-csatorna, 2003, H.M.-Há.Z.; Kálóz, Sárvíz, 2003, H.M.-Há.Z. **CT01**: Szabadbattyán, Sárvíz, 2002, H.M.; Tác, Malom-csatorna, 2003, H.M.-Há.Z.; Tác, Sárvíz, 2003, H.M.-Há.Z. **CT02**: Szabadbattyán, Sárvíz, 2001, H.M.; Székesfehérvár, belterület, 2002, H.M.; Székesfehérvár, Sóstó, 2002, H.M. **CT03**: Pátka, Pátka-tározó, 2002, H.M.; Székesfehérvár, Szarazrét, 2001, H.M.; Székesfehérvár, Palotavárosi-horgásztó, 2001, H.M.; Székesfehérvár, Gaja, 2002, H.M. **CT04**: Zámoly, Császár-víz, 2002, H.M. **CT05**: Csákvár, Csákvársai-rét, 1998, Sz.G. **CT10**: Sárkeresztúr, Dinnyés-Kajtári csatorna, 2001, H.M. **CT11**: Aba, Dinnyés-Kajtári csatorna, 2001, H.M.; Aba, Sárvíz, 2002, H.M.; Seregélyes, Mezőföld, 2002, H.M. **CT12**: Agárd, belterület, 2002, H.M.; Dinnyés, Velencei-tó, 1998, M.P.; Dinnyés, Velencei-tó, 1996, Sz.G.; Dinnyés, Velencei-tó, 1998, K.Gy.; Dinnyés, Dinnyés-Kajtári-csatorna, 2002, H.M.; Agárd, Velencei-tó, 2003, H.M.-Há.Z.; Seregélyes-Elzamajor, Dinnyési-fertő, 2003, H.M.-Há.Z. **CT13**: Pákozd, Velencei-hegység, 1996, Sz.G.; Pátka, 811-es út 11,9 km, 2002, H.M.; Pákozd Császár-víz, 2003, H.M.-Há.Z. **CT15**: Alcsútdoboz, Váli-víz, 2002, H.M.; Felcsút, Váli-víz, 2002, H.M.; Vértesboglár, Boglári-vízfolyás, 2002, H.M. **CT20**: Nagylók, Nagylóki-halastavak, 2001, F.J.; Hantos, Mezőföld, 2003, H.M.-Há.Z. **CT21**: Szabadegyháza, Mezőföld, 2003, H.M.-Há.Z. **CT23**: Kápolnásnyék, Bágym-ér, 2002, H.M.; Sukoró, Velencei-tó, 2002, H.M.; Velence, Velencei-tó, 2002, H.M.; CT23, Gárdony, Velencei-tó, 2003, H.M.-Há.Z.; Velencefürdő, Velencei-tó, 2003, H.M.-Há.Z.; Velence, Velencei-tó, 2003, H.M.-Há.Z.; Sukoró, Velencei-tó, 2003, H.M.-Há.Z. **CT24**: Baracska, Váli-víz, 2002, H.M.; Martonvásár, Szent László-patak, 2002, H.M. **CT25**: Etyek, Göböljárás, 2002, H.M. **CT30**: Mezőfalva, Erdőszéli cserjés, 1997, Cs.G. **CT31**: Adony, Líviai-halastó, 2002, H.M.; Perkáta, Mezőföld, 2003, H.M.-Há.Z. **CT33**: Ráckeresztúr, Szent László-patak, 2003, H.M.-Há.Z. **CT35**: Etyek, Biai-csatorna, 2002, H.M. **CT40**: Dunaijváros, Lebuki-patak, 2002, H.M.

Emys orbicularis Linnaeus, 1758 – **BT93**: Kincsesbánya, Móri-árok, 2002, H.M. **CS19**: Rétszilás, Rétszilasi-halastavak, 1997, K.Zs. **CT12**: Dinnyés, Dinnyés-Kajtári-csatorna, 2002, H.M. **CT13**: Pákozd, Szúnyog-sziget, 2002, H.M. **CT20**: Nagylók, Nagylóki-halastavak, 2001, F.J. **CT23**: Velence, Velencei-tó, 2000, J.L.

Lacerta agilis Linnaeus, 1758 – **BT83**: Isztimér, Hétházpuszta, 1975, B.A. **BT84**: Bakonycsernye, Nagyveleg-patak, 1976, Sz.T.; Bakonycsernye, Bakony, 1976, Sz.T.; Bakonycsernye, Bakony, 1980, I.Gy. **BT92**: Sárpenetele, Sárrét, 2002, H.M.; Székesfehérvár, Sárrét, 2002, H.M.; Úrhida, Nádor-patak mellett, 2002, H.M. **BT93**: Székesfehérvár, Sárrét, 2002, H.M. **CT03**: Székesfehérvár, Gaja, 2002, H.M. **CT04**: Zámoly, Zámolyi-medence, 2002, H.M. **CT12**: Agárd, belterület,

2002, H.M. **CT14**: Vértesacsba, belterület, 2001, E.T. **CT20**: Nagylók, Nagylóki-halastó part, 2001, F.J. **CT41**: Adony, Mezőföld, 2002, H.M.

Lacerta viridis Laurenti, 1768 – **BT95**: Mór, Antal-hegy, 2001, H.Z. **CS27**: Bikács, Ökör-hegy, 1992, T.I.Zs. **CT05**: Csákvár, Csákvársai-rét, 1996, Sz.G.; Csákvár, Vértes, 1998, J.L. **CT13**: Pákozd, Velencei-hegység, 1996, Sz.G.; Pátka, Szűzvári malom, 1997, V.A. **CT20**: Nagylók, Nagylóki-halastó mellett, 2001, F.J. **BT92**: Székesfehérvár, Sárrét, 2002, H.M. **CT04**: Zámoly, Zámolyi-medence, 2002, H.M.

Podarcis muralis Laurenti, 1768 – **CT05**: Csákvár, Csákvársai-rét, 1996, Sz.G. **CT20**: Nagylók, Nagylóki-halastó mellett, 2001, F.J.

Anguis fragilis Linnaeus, 1758 – **BT94**: Csákberény, Vértes, 1998, J.L. **BT92**: Sárpentele, Nádor-patak mellett, 2001, H.M. **CT05**: Csákvár, Csákvársai-rét, 1996, Sz.G.

Elaphe longissima Laurenti, 1768 – **BT83**: Isztimér, Hétházpuszta, 1975, T.S.

Coronella austriaca Laurenti, 1768 – **BT83**: Isztimér, Hétházpuszta, 1973, T.S. **BT94**: Csákberény, Vértes, 1995, J.L. **CT05**: Csákvár, Vértes, 1995, T.J.; Csákvár, Vértes, 1991, B.B.- Sz.Cs.

Natrix natrix Linnaeus, 1758 – **BS98**: Mezőkomárom, Sió, 2002, H.M. **BT80**: Lepsény, Csíkgát-patak, 2002, H.M. **BT84**: Mór, Móri-víz, 2002, H.M. **BT92**: Nádasdladány, Sárvíz, 2002, H.M.; Sárpentele, Nádor-patak, 2001, H.M.; Székesfehérvár, Gaja, 2002, H.M. **BT93**: Fehérvárcsurgó, Csurgói-tározó, 2002, H.M.; Kincsesbánya, Móri-árok, 2002, H.M.; Moha, Gaja, 2002, H.M.; Székesfehérvár, belterület, 2002, H.M. **CS18**: Rétszilas, Mezőföld, 2000, J.L. **CS19**: Rétszilas, Rétszilasi-halastavak, 1997, K.Zs. **CS38**: Előszállás, Mezőföld, 2002, H.M. **CS49**: Dunaföldvár, Mezőföld, 2002, H.M. **CT02**: Székesfehérvár, Sóstó, 2002, H.M. **CT03**: Pátka, Pátkai-tározó, 2002, H.M.; Székesfehérvár, Gaja, 2002, H.M.; Székesfehérvár, Százrét, 2001, H.M. **CT04**: Zámoly, Zámolyi-medence, 2002, H.M. **CT05**: Csákvár, 8121-es út, 1998, Sz.G. **CT11**: Aba, Dinnyés-Kajtori csatorna, 2001, H.M. **CT12**: Dinnyés, Dinnyés-Kajtori-csatorna, 2002, H.M.; Seregélyes, Mezőföld, 2002, H.M.; Agárd, Velencei-tó, 2003, H.M.-Há.Z. **CT13**: Pákozd, Szűnyog-sziget, 2002, H.M. **CT23**: Velence, Velencei-tó, 2002, H.M.; Velenceifürdő, belterület, 1987, Sz.G.; Gárdony, Velencei-tó, 2003, H.M.-Há.Z.; Velenceifürdő, Velencei-tó, 2003, H.M.-Há.Z. **CT31**: Adony, Líviai-halastó, 2002, H.M. **CT32**: Adony, Adonyi-sziget, 1972, G.G.

Natrix tessellata Laurenti, 1768 – **CS49**: Dunaföldvár, Mezőföld, 2002, H.M. **CT11**: Aba, Dinnyés-Kajtori csatorna, 2001, H.M. **CT20**: Nagylók, Nagylóki-halastó, 2000, F.J.

Eredmények értékelése

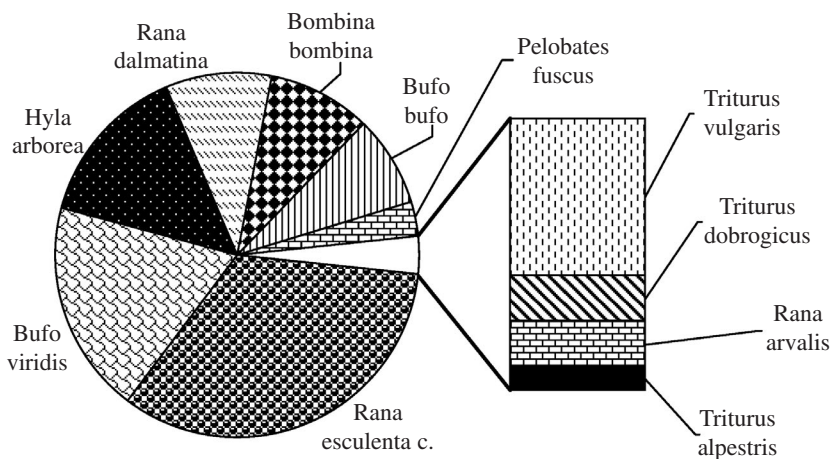
Munkánk eredményeként jelentős változás történt a megye herpetológiai feltártságában, hiszen 2001 előtt a Fejér megyét borító hatvanhat UTM négyzet közül csak hatból írták le kételtű és hullőfajok előfordulását (MARIÁN, 1988; KALOTÁS 1999). Ezt 2001-ben további tizenkét UTM

B.A. = Bankovics Attila	H.Z. = Héra Zoltán	S.V. = Sipos Viktória
B.Gy. = Bertalan György	I.Gy. = Ilosvay György	Sz.G. = Szövényi Gergely
Cs.G. = Csörgits Gábor	J.L. = Jánossy László	Sz.I. = Szabó István
E.M. = Endes Mihály	J.Sz. = Jónás Szabolcs	Sz.T. = Szitta Tamás
E.T. = Erős Tibor	K.Gy. = Kriska György	T.I.Zs. = Tóth István Zsolt
F.J. = Farkas János	K.J. = Kelemen Judit	T.J. = Török Júlia
G.G. = Gutí Gábor	K.Zs. = Kalotás Zsolt	T.S. = Tóth Sándor
H.B. = Hidvégi Bence	L.M. = Lendvai M.	V.A. = Varga András
H.M. = Hámori Márta	M.P. = Molnár Péter	W.T. = Weninger T.
H.O.A. = Horváthné Offertáler Anita	P.I. = Puky Istvánné	
Há.Z. = Hámori Zoltán	P.M. = Puky Miklós	

1. táblázat

Az adatgyűjtők listája

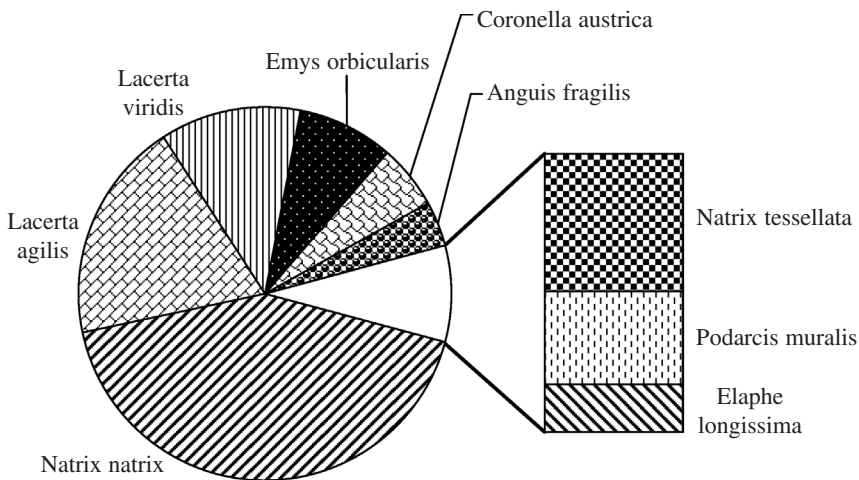
Table 1. List of data collectors

1. ábra

Kétéltűek relatív előfordulási gyakorisága Fejér megyében (A *Rana esculenta*, *R. lessonae*, *R. ridibunda* egyedeket öszevontan, *Rana esculenta* komplexként tüntettünk fel.)

Relative frequency of amphibian taxa in Fejér county, Hungary (*Rana esculenta*, *R. lessonae*, *R. ridibunda* are plotted together as *Rana esculenta* complex.)

2. ábra

Hüllők relatív előfordulási gyakorisága Fejér megyében
Relative frequency of reptile species in Fejér county, Hungary

négyzet felmérése követte. A magyarországi kétéltű és hulló adatbázis jelenleg 54 UTM-négyzetben elhelyezkedő, 186 élőhelyre vonatkozó 430 darab fejtű mezei adatot tartalmaz.

A magyarországi kétéltű és hulló ponttérképezés (1970-től gyűjtött) adatbázisában a Fejtű mezeire vonatkozó legkorábbi adatok MARIÁNTÓL (1988) származnak, aki a Bakony Fejtű mezei területére eső részén összesen 8 élőhelyen 7 kétéltűfajt és 3 hullófajt mutatott ki. KALOTÁS (1999) a Sárvíz völgyéből 10 kétéltű és 2 hullófajt ír le. Ezen előfordulási helyek egy részét ismételtelen felkerestük, több élőhelyen további fajok jelenlétét regisztráltuk. A mezeiben összesen tizenhárom kétéltű- (*Triturus alpestris*, *Triturus vulgaris*, *Triturus dobrogicus*, *Bombina bombina*, *Bufo bufo*, *Bufo viridis*, *Pelobates fuscus*, *Hyla arborea*, *Rana dalmatina*, *Rana arvalis*, *Rana esculenta*, *Rana ridibunda*, *Rana lessonae*); és kilenc hullófaj (*Emys orbicularis*, *Lacerta viridis*, *Lacerta agilis*, *Podarcis muralis*, *Anguis fragilis*, *Elaphe longissima*, *Natrix natrix*, *Natrix tessellata*, *Coronella austriaca*) előfordulását igazoltuk. A fajok közül három az Európai Unió Élőhely Irányelvének II. Függelékében (ECC 92/43 Directive 1992), négy a Nemzetközi Vörös Könyvben is szerepel (IUCN 1996).

A mintavételi módszerek hatékonysága az egyes fajok esetén különböző. Az adatgyűjtés során összességében a leghatékonyabb módszernek a vizuális megkeresés bizonyult, az esetek 68%-ban ezzel mutattuk ki a kétéltűeket és hullókat. A leggyakoribb kétéltű illetve hullótaxon a *Rana esculenta* c. és a *Natrix natrix* volt (1. és 2. ábra).

Köszönetnyilvánítás

Köszönjük a terepmunkában résztvevők, ezen belül különösen Patonai Zsolt, Békési Zoltán és Hámori Zoltán szíves segítségét. Az angol szöveget William Watson ellenőrizte. A felmérést a Környezetvédelmi Minisztérium Környezetvédelmi Alap Célelőirányzatból nyújtott támogatása tette lehetővé.

Irodalom

- ECC 92/43 Directive (1992): Natural Habitats Directive of Wild Living Fauna and Flora. Official Journal of the European Communities. No. L. 206: 7–50.
- FÖLDI, E. (szerk.) (1980): Magyarország földrajzi névtára. Kartográfiai vállalat, Budapest.
- GRIFFITHS, R. A. & LANGTON, T. (1998): Catching and handling. In Gent, T. & Gibson, S. (eds): Herpetofauna Workers' Manual. Joint Nature Conservation Committee, Peterborough. 33–43.
- HEYER, W. R., DONNELLY, M. A., MCDIARMID, R. W., HAYEK, L. C. & FOSTER, M. S. (eds) (1994): Measuring and monitoring biological diversity: Standard methods for amphibians. Washington: Smithsonian Institution Press. pp. 364.
- IUCN (1996): 1996 IUCN Red List of Threatened Animals. IUCN, Gland, Switzerland. pp. 368.
- KALOTÁS, Zs. (1999): Madárparadicsom a Sárvíz völgyében. A természet világa. December 566–568.
- MARIÁN, M. (1988): A Bakony hegység kétéltű és hullófaunája. In A Bakony természettudományi kutatásainak eredményei XX. Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc. 105 pp.
- OLSON, D. H., LEONARD, W. P. & BURY, B. (1997): Sampling amphibians in lentic habitats. Northwest Fauna No. 4. Society for Northwestern Vertebrate Biology. pp. 134.
- PUKY, M. (2001): Herpetological methods: I. On the use of the road transect method in surveying amphibians with examples from different zoogeographical regions of Hungary. Opusc. Zool. Budapest. 33: 75–81.
- PUKY, M., FODOR, A., MOLNÁR, Á., HÁMORI, M., TINYA, F., & FODOR, A. (in press): Az alpesi tarajosgöte (*Triturus camifex* Laurenti 1768) előfordulása, jellemzői és védelme Magyarországon. Természetvédelmi Közlemények.
- PUKY, M., SCHÁD, P., SIPOS, V., FODOR, A., SZÖVÉNYI, G., HAJDU, Á., MOLNÁR, P., TARTALLY, A., GÉMESI, D., TOMPA, F. & KÉRI, A. (2001): Intensive herpetofauna mapping in Hungary. Biota 2, Supplement: 103–104.
- SOLTI, B. & VARGA, A. (1981): A Mátra hegység kétéltű faunája. Folia Historico Naturalia Musei Matraensis, 7: 81–101.
- SOLTI, B. & VARGA, A., (1984): A Mátra-hegység hulló faunája. Folia Historico Naturalia Musei Matraensis, 9: 129–140.

- SOLTI, B. & VARGA, A. (1988): A Sár-hegy kétéltű és hüllő faunája. *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis*, Suppl. 2: 69–72.
- TARTALLY, A., SZÖVÉNYI, G., MOLNÁR, P. & PUKY, M. (2001): Az alpesi tarajos göte, *Triturus carnifex* (LAURENTI, 1768) előfordulása Magyarországon. *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis*, 25: 309–314.
- VARGA, A. (1975): A magyar gyík (*Ablepharus kitaibelii fitzingeri* MERTENS) új lelőhelyei Magyarországon. *Vertebr. Hung.* XVI. 17–19.
- VARGA, A. (1987): Újabb adatok a mátra-hegység kétéltű és hüllő faunájához. *Folia Historico Naturalia Musei Matraensis*, 12: 87–92.

HÁMORI Márta
ELTE, Állatrendszertan és
Ökológia Tanszék
H-1111 BUDAPEST
Pázmány Péter sétány 1/C.
E-mail: hylaarborea@freemail.hu

PUKY Miklós
MTA, ÖBKI, Magyar
Dunakutató Állomás
H-2131 GÖD
Jávorka S. út 14.
E-mail: h7949puk@ella.hu

SCHÁD Péter
Varangy Akciócsoport
Egyesület
H-1013 BUDAPEST
Pauler u. 19.
E-mail: schad@freemail.hu